

"Förut var det här Pågående gruvkatastrof i Papua Nya Guinea

Den storslagna Flyfloden är grumlig som skurvatten. Dess stränder har slukats av grått sediment. Och fisken som lever i floden är giftig.

Ok Tedi-gruvan i Papua Nya Guinea inledde sin utvinning 1984. Lokalbefolkningen lovades infrastruktur och arbetstillfällen – den fick en social och ekologisk katastrof.

Grusvägen som leder från gruvstaden Kiunga, i västra Papua Nya Guinea, till Flyfloden är öppen för alla. Men den ägs av gruvföretaget Ok Tedi och nyttjanderätten är strängt reglerad. Kollektivtrafikens fallfärdiga kärror får bråttom att köra ut i vägrenen när signalen ljuder och kolonner av moderna Volvolastbilar spränger genom djungeln så att gruset yr.

Den mäktiga Flyfloden, över hundra mil lång och Oceans största sett till vattenflöde, är gråbrun och grumlig. Det är en ny företeelse.

– Förut var vattnet här klart, säger mannen som livnär sig på att transportera resenärer över floden i motorbåt.

I TUSENTALS ÅR försåg regnskogens sofistikerade ekosystemtjänster befolkningen längs floden med rent dricksvatten. Fisk frodades i regnskogens rika näringskedja samtidigt som den täta växtligheten skyddade mot översvämningar. Det var innan Ok Tedi inledde sin kopparutvinning 1984.

Den majoritetsägaren, BHP, Australiens största företag såg stora vinster framför sig. Förutom att fyndigheten var världens största i sitt slag kunde ädelmetallerna i Mount Fubilan – som i dag inte längre är ett berg utan i stället ett djupt hål i marken – utvinnas med hjälp av billig papuansk arbetskraft. Och dessutom var miljölagstiftningen svag.

WARNINGSTECKNEN FANNS där redan innan gruvdriften inletts. I enlighet med den miljöanalys BHP låtit utföra skulle en fördämning byggas för att fånga upp tungmetaller och sediment. Men när fördämningen skadades i en jordbävning menade företaget att det skulle bli för dyrt att bygga upp den igen. Papua Nya Guineas regering var desperat efter intäkter – i ett land där drygt 80 procent av befolkningen än i dag lever av jakt och småskaligt jordbruk är skatteunderlaget begränsat – och gav med sig.

Följderna blev en social och ekologisk katastrof av stora mått. Under mer än ett decennium dumpades 80 000 ton, inklusive

Ok Tedi-gruvan i Papua Nya Guinea har gjort Flyfloden grumlig som skurvatten.

giftiga kemikalier, dagligen i Fly.

1996 förlikades BHP med 30 000 papuanska landägare, som med stöd av internationella miljöorganisationer väckt grupptalan mot företaget i dess hemstad Melbourne. Enligt uppgörelsen skulle BHP betala knappt 200 miljoner kronor i direkta skadestånd, samt finansiera saneringsprojekt till en beräknad kostnad av 2,5 miljarder kronor. Men i stället för att fullfölja sina åtaganden överlät BHP sitt innehav, och därmed även miljöansvaret, till Papua Nya Guineas regering.

För gruvjätten blev uppgörelsen

en lyckad affär. Den kunde dels undvika ett möjligt prejudikat, om att ställas till ansvar på hemmaplan för skadeverkningar utomlands, dels slingra sig ur kostnaderna för förödelsen den orsakat.

För de boende längs Fly, kom miljöförstörelsen att fortsätta med nya huvudmän. Den ersättning som regeringen i dag betalar markägare är möjligtvis plåster på såren, men kommer inte alla till del.

I BYN DOME på andra sidan Fly bor Johnny Mathias. Han är en av uppskattningsvis 15 000 västpapuanska

flyktingar som uppehåller sig runt gränsen mot Indonesien, och som på grund av sin juridiska status inte är berättigade till kompensation. Odlingens markerna kring byn är obruk-

Jag jobbar sex veckor och sedan kommer jag hem till familjen i två veckor. När jag kommer hem följer barnen alltid efter mig.

Johnny Mathias, svetsare på Ok Tedi

bara, och fisken i Fly är giftig. Liksom för många andra var det enda alternativet för Johnny Mathias att ta anställning hos förövaren.

– Jag är svetsare för Ok Tedi. Jag jobbar sex veckor och sedan kommer jag hem till familjen i två veckor. När jag kommer hem följer barnen alltid efter mig, säger han.

Men pengarna räcker inte långt. I ett samhälle som för några decennier sedan knappt hade kontanthandling, och dit mycket importerades med flyg, har gruvdriften drivit upp priserna till extrema nivåer. Ofta tvingas familjen, mot bättre vetande,

vattnet klart” hotar världens äldsta regnskog

Ok Tedis Volvolastbilar dundrar genom regnskogen.

Västpapuansk flyktingpojke i Dome.

Johnny Mathias, här med dottern Grace, är en av uppskattningsvis 15 000 västpapuanska flyktingar som uppehåller sig runt gränsen mot Indonesien.

äta den förorenade fisken från Fly.

– Vi har inget val, säger Johnny Mathias.

Ok Tedi skulle enligt ett tidigare avtal med markägarna stängas under 2012, men en process för att hålla gruvan – som ensam står för 16 procent av landets skatteintäkter – öppen till åtminstone 2022 har initierats. Regeringen verkar dock kliven till att godkänna fortsatt drift. Gruvan är en ekonomisk livlina för regeringen i Port Moresby. Samtidigt är de problem gruvdriften alltför jämt orsakar en ständigt återkom-

mande källa till huvudvärk. Ett problem som genom historien drabbat många resursrika som försökt lösa sina problem genom att tillmötesgå utländska affärsintressens önskemål. När premiärminister Peter O'Neill nyligen talade inför Port Moresbys handelskammare lät han enligt The Australian beklämd:

– Vi har gett BHP immunitet från de miljöskador som orsakade vårt folk svåra lidanden.

IVAR ANDERSEN (TEXT OCH FOTO)

KLAS LUNDSTRÖM (TEXT)

utrikes@arbetaren.se

Tyskt nazistparti mister delar av statlig finansiering

DET TYSKA NAZISTPARTIET Nationaldemokratische Partei Deutschlands, NPD, förlorar sitt statliga partibidrag för delar av 2012. Det står klart sedan partiet underlåtit att betala de 11,3 miljoner kronor i skadestånd som det ålagts betala efter att ha slarvat med sin ekonomiska redovisning, rapporterar Expo.

Partistödet är viktigt för NPD, som befinner sig i konstant ekonomisk kris. Enligt Spiegel Online fick partiet ut närmare tolv miljoner kronor i statligt bidrag 2011, vilket var 41,9 procent av partiets totala inkomster.

Journalist fick fängelse efter artikel om våldtäkt

DEN SOMALISKE journalisten Abdiaziz Abdinur Ibrahim publicerade ett vittnesmål från en kvinna som hävdade att hon våldtagits av fem medlemmar av landets säkerhetsstyrkor. För det häktades han och dömdes sedan, samtidigt med kvinnan, till ett års fängelse för "förolämpning", skriver nyhetsbyrån IPS.

Nu befarar landets journalister att fallet ska innebära ytterligare munkavle på medierna.

Domen har överklagats och kommer inom kort att behandlas av en högre rättsinstans i Mogadishu.

Indiska fabriksarbetare hungerstrejkar för högre lön

FACKANSLUTNA ARBETARE på motorcykeltillverkaren Hero MotoCorps fabrik i Gurgaon sydväst om Delhi har beslutat att gå ut i hungerstrejk i dag torsdag. Det sedan flera förhandlingar med arbetsköparen, som övervakats av representanter från delstatens arbetsmarknadsdepartement, brutit samman. Det rapporterar Indiens största affärstidning The Economic Times.

Arbetarna på fabriken kräver lönehöjningar på runt 15 000 rupier (knappt 2 000 kronor) i månaden över en treårsperiod för fast anställda. Företaget vill inte gå med på mer än 7 500–9 000 rupier.

Arbetarna på fabriken har stöd av fler fackföreningar i området och branschen i övrigt.

De arbetare som inte är fackanslutna kommer att fortsätta arbeta som vanligt. Något slutdatum för hungerstrejken är inte satt.

Fackförening avslöjar nazicell inom grekisk polis

DET NAZISTISKA PARTIET Gyllene Gryning har en cell inom poliskåren i Aten. Det hävdar fackföreningen för anställda inom Atens kommun, enligt den grekiska tidningen Efimerida ton Sintakton.

Gruppen, som kallas Grupp K, bildades ursprungligen som en volontärgrupp inom polisen för att rensa upp bland Atens gatuförsäljare, ett uppdrag många av stadens poliser inte ville delta i. Grupp K uppges bestå av 150 personer och har agerat oberoende av den reguljära polisen, eller i samarbete med den.

Polisfacket har avfärdat uppgifterna, och dess ordförande hävdar dessutom att det inte skulle finnas medlemmar av Gyllene Gryning inom polisen.